-2 An incurable disease. -3 An adulterer. -4 Physicking, operating.

क्षेत्रीयति Den. P. To desire another's wife.

क्षेत्रीकृ 8 U. To expose to, to subject to; Mu. 7. 4; K. 135.

क्षेप &c. See under क्षिप्.

क्षेम *a.* [क्षि-मन् Uṇ. 1. 138] 1 Conferring happiness, ease or comfort, good, beneficial, well; धार्तराष्ट्रा रणे हन्युस्तन्मे क्षेमतरं भवेत् Bg. 1. 46. -2 Prosperous, at ease, comfortable; विविशुस्ते वनं वीराः क्षेमं निहतकण्टकम् Mb. 3.11.72. -3 Secure, happy; विविक्तक्षेमसेवनम् Bhāg. 3. 28. 3. **-मः, -मम्** 1 Peace, happiness, ease, welfare, well-being; वितन्वति क्षेममदेवमातृकाश्चिराय तस्मिन् कुरवश्चकासति Ki. 1. 17; वैश्यं क्षेमं समागम्य (पृच्छेत्) Ms. 2. 127; अधुना सर्वजलचराणां क्षेमं भविष्यति Pt. 1. -2 Safety, security; क्षेमेण व्रज बान्धवान् Mk. 7. 7 safely; Pt. 1. 146. -3 Preserving, protection; आदिदेशाथ शत्रुघ्नं तेषां क्षेमाय राघवः R. 15. 6. -4 Keeping what is acquired; cf. योगक्षेम; तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् Bg. 9. 22. -5 Final beatitude, eternal happiness. -6 Basis, foundation; क्षेमे तिष्ठाति घृतमुक्षमाणा Av. 3. 12. 1. -7 Residence, resting-place; Av. 13. 1. 27. -8 A star, asterism (नक्षत्र). **-मः,-मा** A kind of perfume. **-मा** An epithet of Durgā. **-मम्** N. of one of the seven वर्षs in Jambu-dvīpa. शिवं यवसं सुभद्रं शान्तं क्षेममममृतमभयमिति वर्षाणि Bhāg. 5. 20. 3. **-Comp. -आश्रमः** the order of a householder (गार्हस्थ्य); वेत्ति ज्ञानविसर्गं च निग्रहानुग्रहं यथा। यथोक्तवृत्तेर्धीरस्य क्षेमाश्रमपदं भवेत्॥ Mb. 12. 66. 6. **-इन्द्रः** N. of a celebrated poet of Kashmir (author of बृहत्कथा, भारतमञ्जरी &c.). **-कर, -कार** (also क्षेमंकर) *a.* propitious, causing peace or security. **-शूरः** 'A hero in safe-places', a carpet-knight, a boaster; किं क्षेमशूरैर्विबुधैरसंयुगविकत्थनैः Bhāg. 10. 4. 36.

क्षेमिन् *a.* (**-णी** *f.*) Safe, secure, happy; क्षेमी स्यात्किमु विश्वेशे Bhāg. 10. 88. 39.

क्षेम्य *a.* [क्षेमाय साधु यत्] 1 Resting, at ease; यमर्धं ते मघवन् क्षेम्या धूः Rv. 10. 28. 5. -2 Habitable, comfortable. -3 Healthy, salubrious. क्षेम्यस्तिष्ठन्प्रतरणः सुवीरः Mbh. on P. V. 4. 36. -4 Lucky, prosperous. -5 Giving peace; न चैवैषा गतिः क्षेम्या Mb. 14. 58. 2 **-म्यः** An epithet of Śiva.

क्षै 1 P. [क्षायति, क्षाम] To wane, waste away, become emaciated, decline, decay.

क्षैण्यम् 1 Destruction; Rāj. T. 5. 263. -2 Leanness, slenderness.

क्षैत्रम् [क्षेत्राणां समूहः अण्] 1 A multitude of fields. -2 A field.

क्षैत्रज्ञम् Spirituality, knowledge of the soul.

क्षैप्रम् Quickness, speediness. *-a.* A kind of संधि (produced by changing the first of the two concurrent vowels to its semi-vowel). **-Comp. -वर्ण** *a.* containing a semi-vowel.

क्षैरेय *a.* (**-यी** *f.*) [क्षीरे संस्कृतं ढञ्] Milky.

क्षोडः The post to which an elephant is tied.

क्षोणिः, -क्षोणी *f.* 1 The earth; क्षोणीनौकूपदण्डः क्षरदमरसरित्पट्टिकाकेतुदण्डः Dk. -2 The number 'one' (in math.). **-Comp. -पतिः, -पालः, -भुज्** *m.* a king. ... भवदरिक्षोणीभुजां निर्गमः Sūkti. 5. 72.

क्षोद See under क्षुद्.

क्षोभ &c. See under क्षुभ्.

क्षोमः, -मम् [क्षु-मन्] A room on the top of a house. **-मम्** Woven silk.

क्षौणिः, -णी *f.* See क्षोणि. **-Comp. -प्राचीरः** the ocean. **-भुज्** *m.*, **-पतिः** a king. **-भृत्** *m.*, **-धरः** a mountain; U. 2. 30.

क्षौद्रः 1 The Champaka tree. -2 N. of a mixed caste; (son of a Vaideha and Māgadhī) **-द्रम्** 1 Smallness. -2 Meanness, lowness. -3 Honey; स क्षौद्रपटलैरिव R. 4. 63. -4 Water. -5 A particle of dust. *-a.* Small; क्षौद्रालापय कामदं श्रियमृते सैवैकनिष्ठा स्त्रियाम् Bhāg. 10. 90. 24. **-Comp. -जम्** wax. **-धातुः** a kind of mineral substance; (माक्षिक). **-मेहः** the disease diabetes mellitus.

क्षौद्रेयम् Wax.

क्षौद्रक्यम् Minuteness.

क्षौमः *a.* [क्षु-मन् स्वार्थे अण्] Made of linen, linen धारयामि च चीराणि शाणक्षौमाजिनानि च Mb. 12. 179. 23. **-मः, -मम्** 1 Silken cloth, woven silk; क्षौमं केनचिदिन्दुपाण्डु तरुणा माङ्गल्यमाविष्कृतम् Ś. 4. 5; क्षौमान्तरितमेखले (अङ्के) R. 10. 8. -2 An airy room on the top of a house. -3 The back of an edifice. -4 A fortified place before a building. **-मम्** 1 Linen cloth. वासः क्षौमम् Mbh. on VIII. 3. 37. -2 Linseed. **-मी** Flax.

क्षौरम् Shaving. **-री** A razor. *-a.* 1 Performed with a razor. -2 Very sharp.

क्षौरपव्यम् A strongly built house; Bhāg. 6. 5. 8.

क्षौरिकः A barber.

क्ष्णु 2 P. (क्ष्णौति, क्ष्णुत) To whet, sharpen; वाचं क्ष्णुवानो दमयन्तसपत्नान् Av. 5. 20. 1. -With सं (Ā.) to sharpen (fig. also); संक्ष्णुवान इवोत्कण्ठामुपाभुङ्क्त सुरामलम् Bk. 8. 40.

क्ष्णुत *a.* [क्ष्णु-क्त] Whetted, sharpened.